

RECEȚIONAT

Agencia Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2024

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2024

RAPORT ȘTIINȚIFIC FINAL

pentru perioada 2020-2023 privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)

**Proiectul „Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor,
combaterea dopajului și a corupției“**

Cifra proiectului 20.80009.0807.40

Prioritatea Strategică Provocări societale

Rectorul organizației

Dorgan Viorel

_____

Consiliul științific

Budevici-Puiu Liliana

_____

Conducătorul proiectului

Budevici-Puiu Liliana

_____

L.Ș.

Chișinău 2024

CUPRINS:

1. Scopul, obiectivele și rezultatele planificate și realizate pe parcursul anilor 2020-2023
2. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute
3. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect 2020-2023
4. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în limba română (Anexa nr. 1)
5. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în limba engleză (Anexa nr. 1)
6. Lista publicațiilor științifice pentru perioada 2020-2023 (Anexa nr. 2)
7. Volumul total al finanțării proiectului pentru perioada 2020-2023 (Anexa nr. 3)
8. Componența echipei pe parcursul anilor 2020-2023 (Anexa nr. 4)
9. Raportarea indicatorilor (Anexa nr. 5)

1. Scopul proiectului

Organizarea și realizarea activităților planificate pentru atingerea obiectivelor pentru perioada 2020-2023 în vederea elaborării și formulării propunerilor de implementare a *Concepției integrate a sportului la nivel național* centrată pe asigurarea bunei guvernante, a protejării minorilor, a combaterii fenomenelor de dopaj și corupție.

2. Obiectivele proiectului 2020–2023

✓ Elaborarea planurilor de activități pentru fiecare etapă de realizare (2020-2023) a proiectului și monitorizarea îndeplinirii acestora în termenele stabilite.

✓ Organizarea conferințelor și a seminarelor științifice planificate pentru fiecare etapă.

✓ Colaborarea cu Agenția Națională Antidoping și cu Federațiile Naționale pe diferite probe de sport în vederea informării cu referire la prevenirea fenomenelor de dopaj și corupție în sport

✓ Elaborarea monografiilor și articolelor științifice

✓ Valorificarea cercetărilor științifice și aplicarea rezultatelor în procesul instructiv-educativ

3. Rezultate planificate conform proiectului depus

• 2020

✓ desfășurarea Simpozionului științific „Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport” și a mesei rotunde cu genericul „*Importanța cercetării științifice în formarea specialiștilor din domeniu*”;

✓ elaborarea și publicarea materialelor didactice și științifice (9 rezumate științifice; 16 articole științifice internaționale; 1 ghid metodologic; 3 cursuri universitare; 1 monografie; 1 crestomație).

• 2021

✓ analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora, al prevenirii încălcărilor drepturilor copiilor și tinerilor prin desfășurarea unor programe sportive;

✓ elaborarea modelului unic de guvernanță (proiect) la nivel național, ținând cont de anumite problematici: autonomia sportivă în limitele legii, democrația, transparența procesului decizional;

✓ organizarea și desfășurarea Simpozionului științific cu genericul “Practici naționale și internaționale cu privire la reglementarea culturii fizice”;

✓ elaborarea și publicarea materialelor didactice și științifice (1 monografie; 3 cursuri universitare; 1 dicționar bilingv; 14 articole științifice; 6 rezumate științifice);

• 2022

✓ analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora, al prevenirii încălcărilor drepturilor copiilor și tinerilor prin desfășurarea unor programe sportive soldată cu publicarea studiului “Protecția minorilor și combaterea violenței în timpul evenimentelor sportive”;

✓ cercetarea și analiza fenomenului diplomației în sport, inclusiv a celor mai relevante instrumente din domeniul de referință care sunt utilizate de UE și de statele membre ale acesteia pentru a coopera cu țările din afara UE și cu organizațiile guvernamentale internaționale, finalizate cu publicarea monografiei științifice “Diplomația în sport”

- ✓ analiza elementelor specifice psihologiei manageriale și de leadership pentru asigurarea bunei guvernante în sport, finalizate cu elaborarea și publicarea cursului universitar “Psihologie managerială și de leadership”
- ✓ elaborarea și publicarea a 5 articole științifice.
- **2023**
- ✓ organizarea unui Seminar științific cu privire la promovarea practicării unui sport curat în vederea protejării sănătății și respectării principiului de fairplay;
- ✓ analize, studii și baze de date create în cadrul Centrului Științific EFS-USEFS;
- ✓ elaborarea și publicarea monografiei cu titlul “Teoria și praxiologia formării profesionale managerial –normative (inițiale și continue) a specialiștilor din domeniul culturii fizice”;
- ✓ elaborarea și publicarea a 8 articole științifice

4. Rezultatele obținute

Activitatea de cercetare - inovare a echipei de proiect *Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției* s-a planificat și realizat etapizat anual pentru perioada 2020-2023 de către cadrele științifice și științifico-didactice implicate, fiind monitorizată de directorul de proiect. Eficiența activității de cercetare și inovare în cadrul proiectului se reflectă în realizarea indicatorilor principali obligatorii conform planurilor aprobate anual. Sintetizând rezultatele putem menționa că aceste problematice s-au remarcat prin următoarele aspecte:

a) Buna guvernare în sport este esențială pentru asigurarea transparenței, echității și eficienței în administrarea și organizarea evenimentelor sportive. Implicarea tuturor părților interesate, consultarea deschisă și procesele decizionale transparente sunt fundamentale pentru o guvernare sănătoasă în domeniul sportului. ***În cercetare s-a stabilit că este necesar a se aproba și implementa mecanisme de monitorizare și evaluare pentru a asigura respectarea standardelor de guvernare și pentru a preveni abuzurile și nepotismul.***

Analiza literaturii de specialitate, a practicii naționale și internaționale cu privire la *asigurarea bunei guvernante în sport*, ne-a permis să constatăm, că sportul este văzut de miliarde de oameni din întreaga lume. Pe lângă îmbunătățirea sănătății publice prin activitate fizică, sportul are funcții sociale, educaționale și culturale. Mai mult, acesta conferă, valori importante precum *spiritul de echipă, solidaritatea, respectul pentru ceilalți și fair-play*, învățând importanța regulilor. Pentru a păstra aceste valori și a menține încrederea cetățenilor în sport, este obligatorie o gestionare responsabilă și transparentă. Buna guvernare într-un context sportiv poate fi înțeleasă ca și „cadru și cultura în care un organism sportiv își stabilește politica, își îndeplinește obiectivele strategice, se implică cu părțile interesate, monitorizează performanța, evaluează și gestionează riscurile și raportează membrilor săi despre activitățile și progresele sale, inclusiv furnizarea de politici și reglementări sportive eficiente, durabile și proporționale. Comercializarea în creștere a sportului a amplificat impactul socioeconomic al normelor emise de organismele sportive, iar o guvernare deficitară ar putea avea repercusiuni negative substanțiale asupra societății în general. În cadrul cercetării a fost studiată și prezentată *Istoria managementului sportiv în Moldova* (Veaceslav Manolachi, Anatolie Budevici-Puiu). Astfel, s-a stabilit, că astăzi, managementul sportiv are mai multe domenii de reflecție științifică: „administrație sportivă”, „turism sportiv”, „industria articolelor sportive”, „manager sportiv”, „manager din economia sportului” etc. Fiecare formațiune socială definită istoric formează

formele corespunzătoare de management al proceselor socio-economice. Managementul s-a dezvoltat în Occident, iar cel sportiv este unul dintre domeniile sale. Managementul sportiv ca știință complexă a luat contur în practica națională abia în ultimul deceniu al secolului al XX-lea. Acest lucru se datorează mai multor motive istorice, ideologice și politice, precum și drumului unic prin care a trecut țara noastră în secolul al XX-lea. *Managementul industriei sportive este o zonă relativ tânără a intereselor științifice ale cercetătorilor din țară și străinătate.* Condițiile prealabile pentru apariția managementului industriei sportive sunt asociate cu necesitatea obiectivă de a se optimiza deciziile manageriale, economice și financiare în domeniul culturii fizice și al sportului. Subiectul istoriei dezvoltării managementului sportiv în Republica Moldova este relevant în acest moment. Pentru a înțelege mai bine cerințele pentru formarea managementului sportiv în Moldova, ***a fost important să abordăm o nouă problematică, procedând la o analiză amplă a industriei sportive.*** În acest context, a fost planificată și elaborată *monografia "Industria sportivă și autonomia sportului"* (Liliana Budevici-Puiu, Anatolie Budevici-Puiu). Prin acest demers științific, putem menționa faptul că, potrivit obiectivelor strategice ale domeniului culturii fizice și a sportului în Republica Moldova pentru perioada viitoare până în 2025, dezvoltarea sferei sportive, constituie una dintre direcțiile prioritare ale politicii de stat. Astfel, industria sportivă devine o parte importantă și integrantă a economiei sectoriale a Republicii Moldova. Mai mult, cultura fizică și sportul se regăsește tot mai mult în toate sferile vieții sociale a oamenilor, asigurând o varietate de conexiuni cu statul și formând o zonă specifică pentru afaceri. Activitatea fizică și sportul devin subiectul managementului industriei sportive, care, pe de o parte, oferă locuri de muncă pentru mai multe categorii de resurse umane, și pe de altă parte, această sferă de activitate contribuie la completarea bugetului național prin intermediul antreprenoriatului și afacerilor sportive, generând acumulări de venituri fiscale, ce vor permite statului să soluționeze problemele sociale ale populației. Prin urmare, managementul industriei sportive include un set de metode publice, inclusive managementul programat, de marketing, economic, financiar, de proiect, de proces, motivațional, fiind completat și de alte instrumente de conducere. Prin intermediul acestor metode de dirijare se va asigura un proces eficient de furnizare a sportului, o îmbunătățire continuă a sănătății populației și calității vieții prin sport și divertisment (inclusiv și alte servicii de gen). Domeniul de activitate al managerului industriei sportive se realizează în instituții de diferite tipuri: instituții municipale, agenții guvernamentale, diverse organizații de sporturi pentru amatori și profesioniști (cluburi, școli sportive, federații), companii pentru producția și vânzarea de articole sportive. Astfel, managementul industriei sportive constituie o sferă independentă de activitate desfășurată profesional care vizează atingerea obiectivelor planificate în condițiile socio-economice moderne prin utilizarea rațională a tuturor tipurilor de resurse, cu utilizarea și respectarea principiilor, funcțiilor și a metodelor adecvate pentru asigurarea mecanismului de dirijare economică și eficientă. De asemenea, putem face precizarea că perioada modernă de dezvoltare a industriei sportive se caracterizează prin diminuarea gestionării de stat, centralizată a culturii fizice și a sportului, prin dezvoltarea intensivă a antreprenoriatului sportiv, a agenților economici comerciali și de recreere din domeniul sportului. Monografia „Industria sportivă și autonomia sportului” reflectă o abordare științifico-metodologică a acestei problematice, insuficient dezbătută și care corespunde prevederilor conceptuale moderne ale teoriei și practicii managementului domeniului de referință. În conformitate cu abordarea bazată pe competențe pentru formarea studenților de la facultățile de educație fizică, monografia include unități de învățare și pentru lucrul individual al acestora sub formă de cazuri concrete, care extind spațiul lor de autoformare în procesul de învățare.

b) Protecția minorilor. Sportul trebuie să ofere un mediu sigur și protejat pentru dezvoltarea tinerilor, protejându-i de abuzuri, exploatare și orice formă de violență. ***Cercetarea ne-a permis să precizăm că implementarea politicilor și regulamentelor stricte privind protecția minorilor în cadrul cluburilor sportive și organizațiilor sportive naționale este esențială. Educația continuă a antrenorilor, oficialilor și părinților despre drepturile și nevoile minorilor în sport contribuie la prevenirea incidentelor nedorite.***

Cu referire la *Analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora, al prevenirii încălcărilor drepturilor copiilor și tinerilor prin desfășurarea unor programe sportive*, menționăm că au fost efectuate cercetări în acest sens și care s-au finalizat cu publicarea a două studii analitice: “Analytical study on measures for the protection of minors during sports competitions”, autori Liliana Budevici-Puiu, Veaceslav Manolachi (articol prezentat la Congresul Internațional “3rd World Lumen Congress on Multidimensional Education” în perioada 22-26 Noiembrie 2022, <https://youtu.be/aIw3Tn03ozU>), precum și studiul cu genericul “Protecția minorilor și combaterea violenței în timpul evenimentelor sportive” autori – Liliana Budevici-Puiu Berzoi Ruslan (vicepreședinte – Federația Moldovenească de Fotbal), articol publicat sub egida Editurii Valinex, Chișinău. Potrivit analizei efectuate în această direcție am stabilit că *măsurile de prevenire și protejare a minorilor în cadrul competițiilor sportive* se pot defini și conceptualiza prin fundamentarea și raportarea lor la un sistem de competențe profesionale de tip comunicativ și normativ, la o bază de modalități de receptarea a indicatorilor, semnelor ce pot atenționa/informa adulții despre existența unor fapte (abuz, violență, neglijare) deja consumate sau în faza de a se produce asupra minorilor, și care le-ar da posibilitatea de a acționa în consecință. Aceste măsuri pot lua forma unor *scenarii ameliorative pentru prevenire, protejare și oferire de suport*, a căror eficiență este certificată de: argumentarea lor științifică și practică din perspectiva competențelor comunicative și normative a profesorilor, antrenorilor, managerilor sportivi etc.; stabilirea cadrului metodologic și de referințe necesar receptării măsurilor la nivel instituțional și a aplicării lor după caz; fiabilitatea măsurilor aprobate și aplicate la nivel de organizație sportivă, a scenariilor didactice și de antrenament ameliorative pentru acțiuni de protecție, protejare și oferire de suport în această direcție. Politica de protecție a copiilor în sport trebuie să le garanteze dreptul de a practica sportul în condiții de securitate eficientă, liber de orice acte de violență (fizică, psihologică, sexuală sau neglijare). Domeniul de aplicare al acestei politici se reflectă asupra tuturor celor implicați în activități sportive, de la organizatori, profesori, antrenori, până la entitățile sportive și a celor afiliate lor, a căror misiune de bază trebuie să cuprindă și elemente de prevenire a violenței asupra copiilor. Managerii sportivi sunt responsabili pentru aprobarea/implementarea la nivelul entității sportive a unei culturi reprezentative a eticii profesionale corespunzătoare domeniului în care activează, precum și a măsurilor concrete de prevenire, protejare și oferire de suport minorilor, în calitate de beneficiari ai serviciilor sportive. Stimularea dezvoltării mecanismelor instituționale și procedurale în această direcție, de asigurare, control și prevenire trebuie să constituie priorități esențiale ale managerilor. Astfel, am realizat un șir de constatări la nivelul entităților sportive din țară (cluburi sportive, școli și federații sportive, licee cu profil sportiv) și din România și am obținut date cu referire la existența unor politici de prevenire, protecție și acordare de suport necesar minorilor în cadrul competițiilor sportive, respectiv peste 50% dintre cei chestionați au dat răspunsuri afirmative. *Plecând de la această situație de fapt, putem afirma că se impune ca toate organizațiile care își propun prin obiectul lor de activitate să lucreze cu copii și tineri, ar fi de dorit să elaboreze și să implementeze la nivel instituțional, politica de protecție a acestora.*

Această prerogativă este necesară, întrucât ajută la crearea unui mediu sigur și pozitiv pentru copii și reflectă faptul, că organizația își asumă în serios responsabilitatea de a proteja copiii. Dintre problematicile cheie ale *elaborării* acestei politici de către instituțiile sportive, le remarcăm pe următoarele: descrierea prejudiciului și stabilirea formelor sale în contextul faptelor de abuz, violență și neglijare asupra minorilor, participanți la activități sportive; angajamentul organizației sportive reflectat în acțiuni concrete ale acesteia pentru a asigura protejarea copiilor, participanți la competiții sportive; concretizarea drepturilor copiilor prin participarea lor la evenimentele sportive și aducerea lor cunoștință prin diferite mijloace de comunicare; precizarea egalității drepturilor pentru toți copiii implicați în aceste activități; politica trebuie să fie semnată și asumată de conducerea instituției sportive; ar fi de dorit ca toți angajații, voluntarii, persoanele implicate în aceste activități sportive să adere la prevederile politicii instituționale în domeniul de referință.

În ceea ce privește implementarea politicii de protecție a minorilor în timpul competițiilor sportive, de către entități, putem menționa faptul că majoritatea organizațiilor (peste 70%) dispun de proceduri specifice care stabilesc concret procesele necesare în această direcție, fiind determinate instrucțiunile de a acționa și proceda, pas cu pas în diferite situații. Procedurile descriu rolurile, responsabilitățile și canalele de comunicare, inclusiv și condițiile de funcționare eficientă a sistemului de receptare și gestionare a plângerilor sau întrebărilor parvenite de la copiii/părinți/tutori, astfel încât să se acorde suportul adecvat tuturor victimelor violenței, abuzului sau neglijării săvârșit din partea vreunei persoane, după caz. De asemenea, entitățile monitorizate și implicate în cercetare au elaborat și implementat proceduri, chiar pe sistemele deja existente, iar fiecare adult a putut să înțeleagă rolul său în protecția și protejarea minorilor, în raport cu sistemele și legislația națională în vigoare. Mai mult, pentru ca protecția să fie eficientă, procedurile implementate trebuie să inspire încredere copiilor. În acest context, putem remarca faptul că, procedurile de sistem contribuie la respectarea măsurilor formulate și implementate la nivel instituțional și să fie respectat cadrul legal în vigoare referitor la problematica abordată în cercetare. Un alt aspect important ce trebuie monitorizat de organizațiile sportive îl constituie și minimizarea riscurilor pentru copii ce pot apărea în cazul desfășurării activităților sportive în medii mai puțin sigure pentru aceștia sau în cazurile când li se solicită să participe la activități inadecvate pentru vârsta lor (de exemplu pregătirea excesivă și respectarea unor cerințe nerealiste). Aceste riscuri pot fi minimizate prin: utilizarea măsurilor de protecție, a mijloacelor de transport adecvate și conduse de personal calificat (cu experiență), prin folosirea unităților de cazare și spații corespunzătoare, ce le pot asigura condițiile pentru participarea la competițiile sportive și care nu le pot periclita viața, sănătatea, personalitatea sau stima de sine. În consecință, organizațiile sportive trebuie să identifice riscurile la care sunt expuși minorii, să le evalueze și să ofere oportunități de formare personalului și voluntarilor în scopul recunoașterii riscurilor suplimentare cu care se pot confrunta unii copii din cauza rasei, sexului, vârstei, religiei și dizabilității. Regulile de conduită care stabilesc standarde acceptabile de comportament în vederea minimizării riscurilor pentru minori, încurajează practicile pozitive existente și pot genera altele, mai sustenabile. Mai mult decât atât, în cadrul competițiilor și probelor sportive pentru minori, trebuie să prevaleze fair play-ul, toleranța și să existe o atmosferă sigură, de susținere și încurajare a acestora, iar standardele de conduită să stabilească un model acceptabil pentru toți participanții.

c) **Combaterea dopajului.** În cadrul cercetării s-a stabilit că eforturile pentru combaterea dopajului trebuie să fie continue și să implice colaborarea strânsă între organizațiile sportive, agențiile antidoping și autoritățile guvernamentale. Testele antidoping trebuie să fie

efectuate cu regularitate și imparțialitate, iar sancțiunile pentru cei găsiți vinovați de dopaj ar trebui să fie severe pentru a descuraja astfel de practici.

Astfel, printr-o analiză a dopajului și corupției în sport, putem menționa că în societatea contemporană acestea reprezintă fenomene aflate într-o continuă ascensiune. Buna funcționare a sferei culturii fizice și sportului, presupune implicarea mai multor specialiști din diverse domenii, cum ar fi economic, management și, desigur, juridic. Cu toate acestea, sportul, ca orice alt domeniu de activitate, poate fi, în unele cazuri, evaluat de Codul Penal al unui stat. În acest context putem exemplifica anumite crime economice din sport: darea de mită a participanților și organizatorilor de competiții sportive profesionale și comerciale spectaculoase; obligarea de a finaliza o tranzacție sau de a refuza finalizarea acesteia; afaceri ilegale; evaziunea de la plata impozitelor și (sau) taxelor; nedeclararea fondurilor sau a bunurilor unei organizații sau ale unui antreprenor individual, în detrimentul cărora ar trebui colectate impozite și (sau) taxe.

În ceea ce privește îndeplinirea obiectivului de proiect cu privire la cercetarea și analiza fenomenelor de dopaj și corupție în sport, putem menționa că instituțiile responsabile la nivel național în speță, Agenția Națională Antidoping în colaborare cu diferite entități sportive, sportivi și instituții academice a realizat variate acțiuni de eradicare a fenomenului de dopaj materializate în: organizarea seminarelor informative al căror program de instruire a avut în conținutul dezbaterilor, subiecte după cum urmează: date și repere din ghidul sportivului AMAD (Agenția Mondială Antidoping); Codul antidoping; Lista substanțelor și metodelor interzise; localizarea sportivului; testarea sau Controlul Doping; etapele Controlului Doping; sancțiunile pentru încălcarea reglementărilor antidoping. În acest context, evidențiem și armonizarea cadrului juridic național al Republicii Moldova în corespundere cu cerințele Codului Mondial Antidoping 2021 și Standardele Internaționale (elaborarea unui nou Proiect de lege privind prevenirea și combaterea dopajului în sport din punct de vedere a conformității cu rigorile internaționale). Guvernul a aprobat proiectul de lege care prevede revizuirea și îmbunătățirea mecanismului de funcționare a Agenției Naționale AntiDoping (ANAD), prin instituirea unor componente noi necesare în prevenirea și combaterea dopajului în sport la nivel național. Documentul urmărește și instituirea Comisiei de Apel în cadrul Cancelariei de Stat cu scopul de a examina și soluționa deciziile ANAD sau ale Comisiei de audiere. Acest lucru va permite ca dosarele sportivilor și ale personalului asistent al sportivilor, suspectați în încălcarea reglementărilor antidoping, să fie examinate și soluționate pentru prima dată în Republica Moldova. Inclusiv, este reglementat procesul prin care se va elimina, reduce sau îngheța perioada de suspendare a sportivilor. Acest proiect de lege vine să ajusteze cadrul normativ național în domeniul prevenirii și combaterii dopajului în sport la prevederile noului Cod Mondial Anti-Doping, intrat în vigoare anul trecut. Considerăm că schimbările sunt absolut necesare pentru pregătirea echipelor naționale pentru Campionatele Mondiale și Europene, Jocurile Europene Cracovia-Malopolska 2023 și Jocurile Olimpice de la Paris, din 2024. În cazul nealinierii legislației naționale anti-doping la standardele noului Cod, sportivii din țara noastră nu vor putea evolua la competițiile internaționale sub steagul Republicii Moldova. Cu ocazia Zilei Sportului Curat, au fost organizate de membrii proiectului și se vor organiza și pe viitor, acțiuni de educare, informare și prevenire a dopajului în sport, adresate îndeosebi tinerilor, cu precădere sportivi și practicanți ai sportului recreativ, precum și personalului din anturajul acestora. Scopul declarant al acestor acțiuni îl constituie acela de a avertiza cu privire la pericolele utilizării substanțelor interzise.

d) Combaterea corupției. Menționăm că integritatea în sport este esențială pentru menținerea credibilității și a valorilor sportului. Implementarea unor mecanisme solide de control

intern și extern, precum și creșterea transparenței financiare, ajută la prevenirea corupției în structurile sportive. Colaborarea cu organizațiile internaționale și implicarea societății civile pot contribui la reducerea corupției în domeniul sportului.

În ce privește eradicarea fenomenului de corupție în cadrul activităților sportive, putem relata faptul că Federația Moldovenească de Fotbal în scopul asigurării și monitorizării integrității persoanelor fizice și juridice implicate în sport a înființat Departamentul de integritate a cărei misiune de bază o constituie soluționarea cauzelor de manipulare a rezultatelor meciului, incident sau suspiciune, de ex. neraportarea intenționată a unei abordări de manipulare a meciului și nedenunțarea imediată. Departamentul Integritate este responsabil pentru protecția jocului în conformitate cu Regulamentul Departamentului de integritate și Codul disciplinar. Astfel, odată cu intrarea în vigoare a Codului disciplinar orice persoană care cade sub incidența codului (jucător, antrenor, arbitru, oficial, etc) are obligația de a raporta imediat informația pe care o deține privitor la manipularea rezultatului unui meci, afectarea integrității unui meci, competiții sau pariuri aranjate. Totodată, orice persoană care deține informații privitor la manipularea rezultatului unui meci, afectarea integrității unui meci, competiții sau pariuri aranjate poate raporta sub protecția anonimatului Departamentului integritate (agenților de integritate) la e-mailul integritate@fmf.md. Important de precizat că, sesizările sunt confidențiale și sunt accesate doar de către agentul de integritate al FMF din cadrul Departamentului de Integritate. În acest context, ar fi de dorit ca toate federațiile sportive din Moldova să reglementeze astfel de departamente și care în colaborare cu certitudine vor contribui la eradicarea fenomenului de corupție per ansamblu.

O altă problematică abordată în cercetare a constituit-o ***autonomia și specificitatea sportului în context național și european***, care s-a materializat în elaborarea unui articol științific în vederea publicării și participării la 16th LUMEN International Online Scientific Conference | Communicative Action & Transdisciplinarity in the Ethical Society | LUMEN CATES 2021 | November 26th, 2021 | Bucharest & Targoviste (Veaceslav Manolachi, Liliana Budevici-Puiu). Articolul abordează problematica autonomiei și specificului activităților sportive, a regulilor și structurilor de gen din prisma încadrării lor în sfera unor principii importante de drept național și comunitar. Totodată, independența sportului și a organizațiilor sportive trebuie să fie sprijinite și protejate, iar autonomia lor să le asigure coeziunea și democrația participativă în plan competițional. În legislațiile naționale și internaționale autonomia sportului este tratată diferit. În acest context, formarea dreptului sportiv, ca o nouă ramură de drept, va contribui la profesionalizarea sportului, la asigurarea protecției drepturilor subiecților activităților sportive, a sportului împotriva abuzului, precum și la protecția împotriva corupției și manipulării rezultatelor competițiilor pe diferite probe de sport. Consiliul Europei este interesat de dezvoltarea sportului și de reglementarea acestuia împreună cu statele membre, fapt reflectat prin Recomandările aprobate și implementate în practică, cu privire la principiile buneii guvernări în sport, a recunoașterii autonomiei sportului, a promovării onestității în gestionarea valorilor de bază ale sportului (specificitatea activităților sportive democratice, etice, eficiente și responsabile). Cadrul legislativ rămâne una dintre cele mai acute probleme în acest domeniu, întrucât unele state dispun de o legislație extinsă (inclusiv codificată) și de reglementări pentru autonomia sportului, dar majoritatea lor sunt limitate la declarații de politică și la planuri de dezvoltare a sportului.

Cu referire la această problematică, cercetarea s-a soldat și cu publicarea monografiei cu titlul "*Diplomația în sport*", autori- Liliana Budevici-Puiu și Anatolie Budevici-Puiu. Această monografie se concentrează pe interrelațiile dintre sportul internațional și diplomație. Eforturile

noastre au urmărit să creeze o mai bună înțelegere a modului în care cele două subiecte sunt interconectate, pentru că atât sportul, cât și diplomația au capacitatea de a influența viața a milioane de oameni de pe întreaga planetă. Cercetarea care a fost întreprinsă pentru această lucrare a identificat, de asemenea, o problemă cheie pentru oamenii de știință și practicanții diplomației sportive în viitor. Există o variație uriașă a standardelor de diplomație sportivă așa cum a fost practică, existând și o divergență și mai mare, în măsura în care acest fenomen a reușit totuși, să atingă obiectivele declarate. Guvernele, federațiile sportive internaționale, organizațiile societății civile, firmele globale și regionale care sponsorizează competiții sportive, inclusiv și firmele internaționale de media ce difuzează sportul, pot învăța unele de la altele nu numai cum să facă ceea ce fac mai bine, ci și cum să se gândească la ceea ce fac dintr-o perspectivă mai critică și mai bine informată. În cel mai rău caz, crizele din sportul internațional pot submina dramatic credibilitatea publică a unui sport și, prin urmare, capacitatea acestuia de a reuni oamenii și de a media diferențele în sens diplomatic.

În cadrul proiectului, ca rezultat al acestuia a fost publicat și cursul universitar „Psihologia managerială și de leadership”, autor Liliana Budevici-Puiu. Acest curs universitar vine să completeze paleta lucrărilor deja publicate și implementate în programele de formare inițială și continuă a managerilor sportivi.

În cadrul etapelor de elaborare și publicare au fost efectuate cercetări ce s-au finalizat cu publicarea următoarelor studii analitice: *The praxiological algorithm of the continuous education of specialists in the field of physical education and sports for the improvement of managerial performance (Congres Galați)*; *Advantages of arbitration in solving sports disputes* (autor: Liliana Budevici-Puiu , 19th LUMEN RSACVP 2023); *Specificity of arbitration in sports law* (autori: Liliana Budevici-Puiu, Ruslan Berzoi (vicepreședinte – Federația Moldovenească de Fotbal), Congres USEFS 2023). Problema științifică abordată în cadrul acestor articole științifice are o importanță semnificativă ce rezidă în identificarea și prezentarea unor argumente esențiale în acest sens: dezvoltarea unor metode și practici de arbitraj eficiente și echitabile este crucială pentru menținerea integrității și justiției în sport; existența și reglementarea unui sistem eficient de arbitraj poate contribui substanțial la rezolvarea rapidă și echitabilă a disputelor din acest domeniu, menținând stabilitatea competiției și a structurii sportive; sportul are un impact puternic asupra societății și economiei, iar litigiile tergiversate sau cu un termen de soluționare prelungit, pot afecta nu doar sportivii și organizațiile, ci și suporterii, sponsorii și alte părți implicate (un sistem de arbitraj eficient poate reduce acest impact negativ); problemele legate de arbitrajul sportiv reprezintă, de asemenea, o oportunitate pentru cercetare și dezvoltare în domeniul dreptului și al sportului (pot fi identificate noi abordări, se pot dezvolta practici mai bune și se pot oferi resurse pentru formarea continuă a profesioniștilor implicați în acest domeniu); un sistem eficace de arbitraj sportiv poate contribui la promovarea standardelor etice și a integrității în sport (prin asigurarea unui proces echitabil și transparent, se poate consolida încrederea publicului în corectitudinea și moralitatea activităților sportive). Prin urmare, cercetările efectuate și abordarea științifică a problemelor legate de avantajele arbitrajului în soluționarea litigiilor sportive sunt esențiale pentru dezvoltarea unor practici mai bune, pentru menținerea integrității sportului și pentru asigurarea unui mediu sportiv sănătos și echitabil.

În ceea ce privește îndeplinirea obiectivului de proiect cu privire la cercetarea și analiza fenomenelor de dopaj și corupție în sport, putem menționa că instituțiile responsabile la nivel național în speță, Agenția Națională Antidoping în colaborare cu diferite entități sportive, sportivi și instituții academice a realizat variate acțiuni de eradicare a fenomenului de dopaj materializate în: organizarea seminarelor informative al căror program de instruire a avut în

conținutul dezbaterilor eradicarea corupției și a dopajului, precum și cele cu referire la inițierea procesului de elaborare a proiectului Hotărârii de Guvern cu privire la instituirea Platformei Naționale pentru Integritate în Sport în contextul implementării prevederilor Convenției Consiliului Europei privind combaterea manipulării în Competițiile Sportive (Convenția Macolin), ratificată de Republica Moldova prin Legea 285 din 29 noiembrie 2018. Astfel, în scopul racordării la prevederile Convenției Macolin, s-a impus necesitatea creării Platformei Naționale pentru Integritate în Sport, iar pentru eficientizarea procesului de elaborare și definitivare a proiectului, membrii proiectului s-au implicat prin prezentarea de propuneri în acest sens.

Un alt rezultat important al proiectului îl constituie elaborarea monografiei cu titlu “Teoria și praxiologia formării profesionale managerial –normative (inițiale și continue) a specialiștilor din domeniul culturii fizice” și publicarea sa în Editura Discobolul, București, România, ISBN 978-606-798-194-0. Această monografie constituie rezultatul final ce a stat la baza finalizării cercetărilor în direcția obținerii titlului științific de doctor habilitat a directorului de proiect (Liliana Budevici-Puiu). Argumente esențiale în acest sens au reflectat faptul că, transformările care au loc în societatea moldovenească, impun învățământului superior să formeze specialiști competenți, capabili să facă față cerințelor impuse la nivel național și european. În domeniul de referință, aceste exigențe vizează pe de o parte actualizarea și modificarea conținuturilor transmise studenților, profesorilor, iar pe de altă parte modernizarea manierei de prezentare a acestora [1, 7, 108, 183]. Perfecționarea sistemului de educație vocațională (în speță a învățământului superior de educație fizică și sport) impune o nouă abordare a conexiunilor sale interne, inclusiv pe dimensiunea managerială și normativă. Sistemul național de formare profesională din Republica Moldova, la fel ca și alte sisteme internaționale, se află într-un proces de transformare structurală. Una dintre direcțiile prioritare ale transformării învățământului superior de profil I-a constituit, integrarea acestuia în sistemul educațional internațional, în primul rând cel european. Noutatea și originalitatea științifică a monografiei constă în:

- fundamentarea teoriei și praxiologiei formării profesionale managerial - normative (inițiale și continue) a specialiștilor din domeniul culturii fizice;
- îmbunătățirea calității managementului culturii fizice și al organizațiilor sportive, cu prioritate a personalului de conducere din perspectivă managerială și normativă;
- determinarea necesității perfecționării formării managerial - normative a specialiștilor din domeniu;
- determinarea și implementarea modelului integrat – operațional și a Concepției de formare (inițială și continuă) managerial - normativă (în viziune postmodernă) în procesul de formare și perfecționare a competențelor (manageriale și normative) a specialiștilor din domeniul culturii fizice și sportului;
- necesitatea creării condițiilor organizatorice și pedagogice care să asigure formarea adecvată a personalului de conducere, prin metodologii și tehnologii inovative, integrate și operaționale;
- determinarea cadrului conceptual al formării managerial-normative a specialistului de cultură fizică;
- elaborarea matricei integrative a competențelor specifice – PST formate și perfecționate conform algoritmului praxiologic de îmbunătățire a eficacității și performanței profesionale (EPP) în organizațiile sportive;

- determinarea și aplicarea demersului didactic în procesul de formare a competențelor managerial-normative în condițiile percepției educației manageriale și juridice în sport, ca activități speciale de diseminare a cunoștințelor (unităților de învățare) și pentru care sunt utilizate mai multe mijloace, strategii didactice și metodologice inovative;

- determinarea și evaluarea competențelor manageriale și normative a specialiștilor din domeniu, formate în procesul implementării noii metodologii și stabilirea indicatorilor și a descriptorilor de performanță;

- argumentarea experimentală a Modelului de formare inițială și continuă a specialiștilor din domeniu din perspectivă managerială și normativă (a Concepției formării managerial-normative și a modelului integrat-operațional);

- elaborarea profilului și a profesiogramei managerului sportiv eficace în noua economie.

Activitatea de cercetare din cadrul proiectului s-a finalizat și cu participarea la elaborarea Strategiei de dezvoltare „Sport 2030” a membrilor de proiect Liliana Budevici-Puiu și Anatolie Budevici – Puiu aprobați prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării (2023).

În concluzie, s-a stabilit că adoptarea și implementarea Concepției Integrate a Sportului Național care acoperă aspecte precum buna guvernare, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției este crucială pentru menținerea integrității și valorilor sportului în societate. Este necesară o abordare cuprinzătoare și colaborarea la nivel național și internațional pentru a asigura succesul acestor inițiative. De asemenea, acțiuni cheie în această direcție sunt: dezvoltarea și implementarea unor politici de guvernare transparente în organizațiile sportive; promovarea unor practici etice în conducerea și administrarea organizațiilor sportive; elaborarea și implementarea unor protocoale și politici de protecție a minorilor în sport; formarea antrenorilor și a personalului sportiv în privința identificării și gestionării potențialelor situații de abuz asupra minorilor; implementarea unor programe robuste de testare antidoping; promovarea educației antidoping printre sportivi și antrenori; Colaborarea cu organizațiile antidoping naționale și internaționale; implementarea măsurilor anti-corupție în cadrul organizațiilor sportive; dezvoltarea și aplicarea unor politici care să prevină corupția în procesele de luare a deciziilor în sport; dezvoltarea unor programe de educație etică pentru sportivi și antrenori la nivel național; dezvoltarea unor programe de educație etică pentru sportivi și antrenori; implementarea unui sistem de monitorizare și evaluare a eficacității măsurilor luate; colectarea și analiza datelor relevante pentru a evalua progresul și a face ajustările necesare; colaborarea cu autoritățile guvernamentale, organizații neguvernamentale și alte entități care pot contribui la implementarea și sustenabilitatea proiectului (în general pentru a asigura un impact pozitiv și durabil).

5. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului

În cercetările efectuate și din lucrările elaborate în cadrul proiectului, monitorizarea și evaluarea impactului socio-economic al noii concepții de formare și dezvoltare a specialistului din domeniu, justifică pe deplin, că activitățile desfășurate în derularea proiectului sunt componente esențiale ale unui proces de cercetare științifică eficient, materializat sub forma:

- creșterii numărului de publicații și articole științifice destinate pentru a contribui la satisfacerea nevoilor științifice specifice identificate la grupul țintă;
- furnizării de informații tuturor persoanelor interesate;

- extinderii colaborării instituției academice de profil cu autoritățile publice, cu organizațiile sportive, cu specialiștii din domeniu și cu sportivii de performanță;
  - consolidării capacității științifice în țară și asigurarea, că știința din domeniul culturii fizice și sportului răspunde nevoilor emergente;
  - îmbunătățirii bazei științifice a sferei culturii fizice și sportului;
  - perfecționării formării profesionale (manageriale și normative) a specialiștilor din domeniu;
- cercetările în domeniul de referință al proiectului au contribuit la dezvoltarea unor activități noi pentru exercitarea și promovarea sportului curat de către sportivi, la îmbunătățirea calității vieții sau la creșterea durabilității mediului înconjurător.

6. Infrastructura de cercetare utilizată în cadrul proiectului

În cadrul proiectului s-a utilizat infrastructura de cercetare a Centrului Științific în Educația Fizică și Sport din cadrul universității, a Laboratorului științific al catedrei Managementul Culturii Fizice și al Departamentului Cultură Fizică, Psihopedagogie, Management și Limbi moderne. Totodată membrii proiectului au contribuit la integrarea cu organizația național antidoping, cu federațiile de profil, antrenorii și sportivii pentru a realiza schimbul eficient de informații. Au fost utilizate instrumentele și tehnologiile necesare pentru monitorizarea și evaluarea rezultatelor de proiect, inclusive pentru dezvoltarea resurselor educaționale și materiale de instruire. Infrastructura de cercetare a fost una interdisciplinară și a integrat cercetători din domeniile dreptului, eticii, științelor sociale și sportului, pentru a aborda complexitatea și diversitatea aspectelor legate de managementul, legislația, etica și integritatea sportivă.

7. Colaborare la nivel național/ internațional în cadrul implementării proiectului

Inițiativele de cercetare din cadrul proiectului s-au soldat și cu activități de promovare, cooperare, învățare reciprocă și schimb de experiență la nivel național. Inițiativa a oferit posibilitatea organizațiilor sportive din Republica Moldova, specialiștilor din domeniu, sportivilor de performanță și cadrelor didactice (în special celor care au participat la programe de formare continuă din cadrul USEFS) să colaboreze constructiv în vederea realizării demersului științific, împărtășind și confruntând idei, practici sau metode de lucru, producând astfel rezultate tangibile. De asemenea, colaborarea cu doctoranzii Școlii doctorale USEFS ne-a permis să facilităm schimbul de cunoștințe între cercetători experimentați și cei mai tineri, contribuind la inovare și progres în domeniu. Doctoranzii au putut contribui la diseminarea rezultatelor proiectului prin prezentări la conferințe, publicații și alte mijloace, sporind astfel impactul și vizibilitatea acestuia în comunitatea academică și nu numai. Activitățile de colaborare la nivel internațional s-au concretizat în principal în rezultate tangibile sub forma unor articole științifice prezentate în cadrul Conferințelor Internaționale din România, precum și prin realizarea unor schimburi de experiență la Universitatea "Al.I.Cuza" din Iași, la Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați și Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava. De asemenea, au fost realizate discuții în cadrul unor reuniuni online organizate în acest sens.

8. Dificultățile în realizarea proiectului

- ✓ financiare (au fost necesare surse de finanțare suplimentare pentru a extinde colaborarea cu diverși sponsori și parteneri, astfel încât să poată fi optimizată utilizarea resurselor disponibile);
- ✓ organizatorice (coordonarea cu diferite organizații sportive, autorități guvernamentale și entități necomerciale au necesitat în unele cazuri eforturi semnificative pentru

a stabili acorduri clare de comunicare, mecanisme eficiente de colaborare în scopul identificării unor noi lideri de proiect (asigurarea sustenabilității acestuia);

✓ *legate de resursele umane* (rezistența la schimbare, întrucât implementarea unor schimbări etice și de guvernare poate întâmpina rezistență din partea unor părți interesate, iar desfășurarea unor campanii de conștientizare și implicare a părților interesate, pot furniza din prisma noastră, informații despre beneficiile schimbărilor propuse și asigura transparență în procesul decizional);

✓ *legislația și reglementările din domeniu* (diferitele jurisdicții pot impune reguli și reglementări variate, creând complexitate și confuzii, dar o bună consultare cu experți juridici și o strânsă colaborare cu autoritățile pentru a asigura respectarea reglementărilor în toate jurisdicțiile implicate- necesită resurse suplimentare).

Gestionarea eficientă a acestor provocări a necesitat un efort coordonat, adaptabilitate la schimbare și angajamentul continuu al tuturor părților interesate implicate în proiect.

9. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații

Lista publicațiilor pentru anii 2020-2023 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect, perfectată conform cerințelor față de lista publicațiilor (a se vedea Anexa nr.2)

10. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice

➤ Manifestări științifice internaționale (în străinătate)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; International Scientific Conference 4th LUMEN EDU; Târgoviște, România, 25-26 November 2020; Epistemological landmarks of the specialists managerial-legislative training in the field of physical culture (ședință plenară)

LUNGU Ecaterina, drd.; International Scientific Conference 4th LUMEN EDU; Târgoviște, România, 25-26 November 2020; Doping Control in The Republic of Moldova: Specific Features (sesiune)

AMELICICHIN Ecaterina, dr. lector univ.; International Scientific Conference 4th LUMEN EDU; Târgoviște, România, 25-26 November 2020; Some Aspects of Anti-Doping Control (sesiune)

NASTAS Natalia, dr., conf.univ.; **TRIBOI Vasile**, dr., prof.univ.; International Scientific Conference 4th LUMEN EDU; Târgoviște, România, 25-26 November 2020; The Fight Against Corruption In Sport: International And National Experience (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; 14th Lumen International Scientific Conference: Rethinking social activity; Romania, Iasi, 22-23 May, 2020; Undermining Sports values by Arranging the Matches (sesiune)

TRIBOI Vasile, dr., prof.univ.; **NASTAS Natalia**, dr., conf.univ.; 14th Lumen International Scientific Conference: Rethinking social activity; Romania, Iasi, 22-23 May, 2020; Pedagogical and Organizational Aspects in the Fight against Doping in Sport (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Anatolie, dr., prof.univ.; 14th Lumen International Scientific Conference: Rethinking social activity; Romania, Iasi, 22-23 May, 2020; History of corruption in sports (sesiune)

AMELICICHIN Ecaterina, dr. lector univ.; "Youth in the Perspective of the Olympic Movement" International Scientific Conference; Romania, Brasov, March 19-20, 2021; Intercultural competence - a need for contemporary teacher (sesiune).

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; World LUMEN Congress; Iasi, Romania, May 26-30th 2021; The professional training conception of the specialist in the field of physical culture (ședință plenară)

TRIBOI Vasile, dr., prof.univ.; World LUMEN Congress; Iasi, Romania, May 26-30th 2021; Current Issues of the Motivation Concept in the Instructive-Educational Process with Minor – Pupils The professional training conception of the specialist in the field of physical culture (sesiune)

LUNGU Ecaterina, drd., **NASTAS Natalia**, dr., conf.univ.; International Congress of Physical Education, Sports and Kinetotherapy, 10th Edition; Romania, Bucharest 11-13 June 2020, The principle of doping in sport and the consequences of its use (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; **BUDEVICI-PUIU Anatolie**, dr., prof.univ.; LUMEN International Online Scientific Conference | Communicative Action & Transdisciplinarity in the Ethical Society | LUMEN CATES 2021 | November 26th, 2021 | Bucharest & Targoviste; Modelul praxiologic al Concepției integrate a sportului în Republica Moldova (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; LUMEN International Online Scientific Conference | Communicative Action & Transdisciplinarity in the Ethical Society | LUMEN CATES 2021 | November 26th, 2021 | Bucharest & Targoviste; Autonomia și specificitatea sportului în context național și european (sesiune)

NASTAS Natalia, dr., conf.univ.; LUMEN International Online Scientific Conference | Communicative Action & Transdisciplinarity in the Ethical Society | LUMEN CATES 2021 | November 26th, 2021 | Bucharest & Targoviste; Corruption and sport: a game yet to win (sesiune)

LUNGU Ecaterina, drd.; LUMEN International Online Scientific Conference | Communicative Action & Transdisciplinarity in the Ethical Society | LUMEN CATES 2021 | November 26th, 2021 | Bucharest & Targoviste; Sports corruption in our society: an analysis of people's cognition (sesiune)

NASTAS Natalia, dr., conf.univ.; **LUNGU Ecaterina**, drd.; International Scientific Conference „Actualities and perspectives of physical education and sport sciences” 4th Edition; Romania Bucharest Aprilie, 05, 2023; Child abuse in sports (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; International Scientific Conference: 19th LUMEN International Scientific Conference: Rethinking Social Action. Core Values in Practice; Iasi, September, 21-23 September 2023; Advantages of arbitration in solving sports disputes (sesiune)

➤ Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; Interdisciplinaritate și cooperare în cercetarea transfrontalieră: Conferința Internațională; Chișinău, 4 decembrie 2021; Versatilitatea activității managerului sportiv reflectată în standardul profesional (sesiune)

NASTAS Natalia, dr., conf.univ.; **LUNGU Ecaterina**, drd.; Interdisciplinaritate și cooperare în cercetarea transfrontalieră: Conferința Internațională; Chișinău, 4 decembrie 2021; The necessity of managerial consultancy in sports activity (sesiune)

NASTAS, Natalia, dr. lector univ.; Interdisciplinaritate și Cooperare în Cercetarea Transfrontalieră: Conferința Internațională de Vară; Universitatea ”Dunărea de Jos” din Galați, România, 2-4 iunie 2022; Aspecte bio-psiho-motrice ale elevilor din ciclul gimnazial (sesiune)

➤ Manifestări științifice naționale, cu participare internațională

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; Congres științific internațional „Sport. Olimpism. Sănătate”, Ediția a V-a; Chișinău, USEFS, 11-12 septembrie 2020; Principiul

autonomiei în organizarea sportive (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Anatolie, dr., prof.univ.; **LUNGU Ecaterina**, drd.; Congres științific internațional „Sport. Olimpism. Sănătate”, Ediția a V-a; Chișinău, USEFS, 11-12 septembrie 2020; Fapte de corupție în sport (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr.hab., prof.univ.; Conferință științifică cu participare internațională „Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport”; Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020; Violența sexuală și maltratarea minorilor în context sportiv (sesiune)

NASTAS Natalia, dr., conf.univ.; **LUNGU Ecaterina**, drd.; Conferință științifică cu participare internațională „Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport”; Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020; Combaterea fenomenului de corupție în sportul internațional (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Anatolie, dr., prof.univ.; Conferință științifică cu participare internațională „Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport”; Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020; Prevenirea activităților deviate juvenile prin mijloace de educație fizică (sesiune)

AMELICICHIN Ecaterina, dr., lector univ.; **TRIBOI Vasile**, dr., prof.univ.; Conferință științifică cu participare internațională „Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport”; Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020; Prevenirea și combaterea violenței și intoleranței în sport (sesiune)

BUDEVICI-PUIU Liliana, dr., prof.univ.; Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional; Chișinău, USEFS, 15-17 septembrie 2022; Aspecte teoretico-practice privind formarea managerială și juridical a specialiștilor din domeniul educației fizice și sport (ședință plenară)

COJOCARU Vladlen, dr., lector univ.; Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional; Chișinău, USEFS, 15-17 septembrie 2022; Protecția copiilor în sport (sesiune)

NASTAS Natalia, dr., conf. univ., **LUNGU Ecaterina**, drd.; Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional; Chișinău, USEFS, 15-17 septembrie 2022; Managing sport for educational development (sesiune)

11. Aprecierea și recunoașterea rezultatelor obținute în proiect (premiu, medalii, titluri, alte aprecieri).

Model: Nume, prenume; Distincția; Evenimentul (expoziție, concurs, târg ș.a.)

12. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în proiect în mass-media:

➤ Emisiuni radio/TV de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Emisiunea / Subiectul abordat

➤ Articole de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Publicația / Titlul articolului

13. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate pe parcursul anilor 2020-2023 de membrii echipei proiectului (Opțional)

Budevici-Puiu Liliana ”Teoria și praxiologia formării profesionale managerial–normative (inițiale și continue) a specialiștilor din domeniul culturii fizice”: teză de doctor habilitat în științe ale educației (2022). Consultant științific: Manolachi Veaceslav

14. Materializarea rezultatelor obținute în proiect

Documente ale autorităților publice: inițierea și implementarea proiectului Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sportului „Sport 2030” care își propune să dezvolte sportul în masă, să promoveze un stil de viață activ și curat pentru menținerea sănătății populației. Totodată,

documentul pune accent pe elaborarea de politici pentru a dezvolta sportul de performanță, pentru a fi create oportunități pentru tinerii sportive (membrii din cadrul proiectului participanți la elaborarea strategiei – Budevici –Puiu Liliana și Budevici-Puiu Anatolie).

15. Informație suplimentară referitor la activitățile membrilor echipei

➤ Membru/președinte al comitetului organizatoric/științific, al comisiilor, consiliilor științifice de susținere a tezelor

BUDEVICI-PUIU Liliana, vicepreședinte al comitetului științific al Congresului științific Internațional „Sport, Olimpism. Sănătate”, ediția a VII-a 2022

BUDEVICI-PUIU Anatolie, membru al comitetului științific al Congresului științific Internațional „Sport, Olimpism. Sănătate”, ediția a VII-a 2022

BUDEVICI-PUIU Liliana, membru al comitetului organizatoric al Congresului științific Internațional „Sport, Olimpism. Sănătate”, ediția a VIII-a 2023

BUDEVICI-PUIU Liliana, membru al comitetului științific al Conferinței științifice a tinerilor cercetători cu participare internațională, ediția a I-a 2023

BUDEVICI-PUIU Anatolie, membru al comitetului științific al Conferinței științifice a tinerilor cercetători cu participare internațională, ediția a I-a 2023

BUDEVICI-PUIU Liliana, membru al comitetului organizatoric al Conferinței științifice a tinerilor cercetători cu participare internațională, ediția a I-a 2023

BUDEVICI-PUIU Anatolie, membru al comitetului organizatoric al Conferinței științifice a tinerilor cercetători cu participare internațională, ediția a I-a 2023

NASTAS Natalia, membru al comitetului organizatoric al Conferinței științifice a tinerilor cercetători cu participare internațională, ediția a I-a 2023

NASTAS Natalia, membru al comitetului organizatoric al Congresului științific Internațional „Sport, Olimpism. Sănătate”, ediția a VIII-a 2023

LUNGU Ecaterina, membru al comitetului organizatoric al Congresului științific Internațional „Sport, Olimpism. Sănătate”, ediția a VIII-a 2023

LUNGU Ecaterina, membru al comitetului organizatoric al Conferinței științifice a tinerilor cercetători cu participare internațională, ediția a I-a 2023

LUNGU Ecaterina, membru al comitetului organizatoric al Conferinței Internaționale ”Interdisciplinarity and cooperation in cross-border research” a tinerilor cercetători cu participare internațională, ediția a III-a 2023

BUDEVICI-PUIU Anatolie, Comisia de susținere publică a tezei de doctorat a dnei Blîndu Adela, 30 noiembrie 2021 – membru

BUDEVICI-PUIU Anatolie, Comisia de susținere publică a tezei de doctorat a dnei Nica Irene Teodora, 3 decembrie 2021 – membru

BUDEVICI-PUIU Anatolie, Comisia de susținere publică a tezei de doctorat a dlui Anghel Alexandru, 29 decembrie 2023 – membru

➤ Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale (Optional)

BUDEVICI-PUIU Liliana Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – redactor-șef adjunct https://scf.usefs.md/consiliul_editorial.php

BUDEVICI-PUIU Anatolie Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – membru al comitetului științific https://scf.usefs.md/comitetul_stiintific.php

NASTAS Natalia Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – redactor

https://scf.usefs.md/consiliul_editorial.php

LUNGU Ecaterina Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – secretar responsabil https://scf.usefs.md/consiliul_editorial.php

LUNGU Ecaterina REd (Research and Education) Journal – recenzent

<https://researchandeducation.ro/>

LUNGU Ecaterina Revista Românească pentru Educație Multidimensională – recenzent

<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem>

16. Recomandări, propuneri.

Recomandăm următoarele acțiuni sustenabile: consultarea cu experți în domeniile eticii sportive, guvernantei, protecției minorilor și contracarării dopajului, cu implicarea unor persoane cu experiență în legislație sportivă și relații internaționale din domeniul de referință; autorizarea/acreditarea unor programe de studii cu diplomă comune (drept sportiv); analiza unor modelele de succes la nivel global în ceea ce privește guvernanta sportivă, programele de protecție a minorilor, lupta antidoping și strategiile de combatere a corupției în sport; dezvoltarea unor programe de formare continuă pentru toți cei implicați în sport: sportivi, antrenori, oficiali și personal administrativ; perfectarea și încheierea de parteneriate solide cu organizații guvernamentale, entități necomerciale, organizații sportive internaționale și alte entități relevante pentru a beneficia de resurse și experiență în acest domeniu relevant; menținerea unui nivel ridicat de transparență în toate aspectele proiectului și furnizarea de rapoarte periodice cu acces la informații relevante pentru a asigura încrederea publicului și a părților interesate; implicarea comunității sportive și a publicului larg în procesul decizional și organizarea continua a dezbaterilor și adunărilor publice pentru a asculta perspectivele și preocupările de referință, sustenabile pentru acest domeniu; folosirea tehnologiilor avansate pentru monitorizare și analiză, cum ar fi inteligența artificială și analiza datelor, pentru a identifica rapid neregulile și pentru a sprijini procesele decizionale; dezvoltarea de inițiative care promovează fair-play-ul și etica în competiții; recunoașterea și recompensarea comportamentului etic în sport; aderarea la cele mai înalte standarde internaționale în domeniu și ajustarea cadrului normativ național la regulamentele europene/internaționale și la directivele emise de organizațiile internaționale precum WADA (Agenția Mondială Antidoping); implementarea unor măsuri solide de securitate a datelor, având în vedere confidențialitatea informațiilor personale și sensibile ale sportivilor și altor părți implicate; realizarea de evaluări periodice a sustenabilității proiectului cu asigurarea de support în direcția dezvoltării flexibilității în ajustările necesare în funcție de rezultatele și schimbările din mediul extern (national/international după caz). Integrarea acestor elemente și adaptarea la schimbările din domeniul sportiv și social, va contribui din prisma membrilor de proiect la obținerea succesului durabil, semnificativ și la dezvoltarea unui mediu sportiv etic și sigur.

17. Concluzii

Realizările-cheie ale proiectului (cu propunerea finală de a se adopta și implementa la nivel national Concepția Integrată a Sportului Național care acoperă aspecte precum buna guvernanta, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției este crucială pentru menținerea integrității și valorilor sportului în societate) subliniază modul în care proiectul a avut un impact pozitiv asupra comunității sportive. De asemenea, a inclus cercetări statistici relevante, cum ar fi reducerea cazurilor de dopaj, îmbunătățirea imaginii sportului în comunitate sau creșterea participării la programele de educație etică, eradicarea corupției, formarea competențelor normative și manageriale la specialiștii din domeniu, industria sportivă, diplomația în sport etc. Parteneriatele și colaborările stabilite pe parcursul proiectului au

evidențiat cum aceste relații au contribuit la succesul inițiativei și la aducerea de resurse și experiență în proiect. Lecțiile învățate pe parcursul proiectului au servit drept punte de lansare pentru optimizarea și adaptarea altor proiecte similare în viitor, precum și la continuarea planurilor de consolidare a rezultatelor obținute. Proiectul a avut un impact semnificativ asupra legislației sau politicilor sportive, menționând că aceste contribuții și influențele pozitive în domeniu s-au soldat cu rezultate relevante (obținerea unui titlu științific de doctor habilitat și elaborarea documentului de politici Strategia națională Sport 2030). Includerea feedback-ului primit de la părțile interesate, sportivi, antrenori și alți participanți a oferit o perspectivă valoroasă asupra perceperii proiectului și a modului în care acesta a fost transmis valoric.

Conducătorul de proiect **Budevici-Puiu Liliana** _____

Data: 15.01.2024

LȘ

**Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect perioada 2020-2023 (obligatoriu)
„Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor,
combaterea dopajului și a corupției“**

Cifra proiectului 20.80009.0807.40

În perioada de raportare (2020- 2023) s-au efectuat cercetări în cadrul proiectului *Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției instituționale* cu o echipă formată din 7 cadre științifico–didactice (cercetători) dintre care 4 doctori în științe pedagogice și 1 dr. habilitat. Toate lucrările planificate pentru perioada de referință au fost îndeplinite în volumul preconizat, în termenii stabiliți și la nivel satisfăcător.

Finanțarea cercetărilor științifice s-au efectuat din bugetul de stat prin intermediul ANCD și parțial din mijloace speciale. Alocațiile financiare în perioada anului 2021 au constituit **1500 mii lei**. Rezultatele cercetărilor efectuate s-au concretizat în următoarele: **10 monografii, 53 articole științifice, 1 manual, 13 lucrări științifico-metodice și didactice și 19 rezumate în culegeri științifice**. A fost organizate **2 manifestări științifice**: Seminar științific cu privire la promovarea practicării unui sport curat în vederea protejării sănătății și respectării principiului de fairplay și Conferința de totalizare a rezultatelor de proiect. A fost înscris obiectul dreptului de autor și ale drepturilor conexe (Seria OȘ Nr. 7720 din 04.12.2023) - eliberat în temeiul Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, prin care se confirmă înscrierea obiectului în Regstru de Stat al obiectelor protejate de dreptul de autor și drepturi conexe (Autori: ARSENEI. NASTAS N. „Doping, the danger in 21 st century sport. Proprietate Intelectuală”).

During the reporting period (2020-2023), there was carried out research within the project *Integrated concept of national sport: good governance, minors protection, combating doping and institutional corruption* with a team consisting of 7 scientific-didactic staff (researchers) including 4 PhDs in pedagogical sciences and 1 dr. habil. All the works planned for the reference period were carried out in the expected volume, in established terms and at a satisfactory level.

The funding of scientific research was carried out from the state budget through NARD and partially from special means. Financial allocations during 2021 amounted to 1500 thousand lei. The results of the carried out research have resulted in the following: 10 monographs, 53 scientific articles, 1 manual, 13 scientific-methodical and didactic works and 19 summaries in scientific collections. 2 scientific events were organized: Scientific Seminar on promoting the practice of a clean sport in order to protect health and respect the principle of fair play and the Conference to summarize the project results. The object of copyright and related rights was registered (OS Series No. 7720 of 04.12.2023) - released pursuant to Law no. 230/2022 regarding copyright and related rights, which confirms the registration of the subject in the State Register of objects protected by copyright and related rights (Authors: ARSENE I. NASTAS N. "Doping, the danger in 21 st century sport. Intellectual property").

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate pentru anii 2020-2023 în cadrul proiectului din Programul de Stat
”Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor, combaterea
dopajului și a corupției”**

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1.monografii internaționale

BUDEVICI-PUIU L., MANOLACHI, V. Teoria și praxiologia formării profesionale managerial-normative (inițiale și continue) a specialiștilor din domeniul culturii fizice. București: Discobolul, 2023. 398 p. ISBN 978-606-798-194-0

ARMEANIC A., COJOCARU V., Statutul juridic al brokerului vamal. București: PRO UNIVERSITARIA, 2023, 146 p. ISBN 978-606-26-1810-0.

Armeanic A., **COJOCARU V.**, Descentralizarea fiscală în Republica Moldova. Privire asupra reformelor de sistem. București: Pro Universitaria, 2023, 137 p. ISBN 978-60626-1809-4.

Armeanic A., **COJOCARU V.** Dubla impunere fiscală internațională. București: Pro Universitaria, 2023, 163 p. ISBN 978-606-26-1826-1.

Armeanic A., **COJOCARU V.** Cadrul legal al taxelor și plăților vamale pe teritoriul Republicii Moldova. București: Pro Universitaria, 2023, 142 p. ISBN 978-606-26-1825-4.

1.2. monografii naționale

BUDEVICI-PUIU L., BUDEVICI-PUIU A. Industria sportivă și autonomia sportului. Chișinău: Ed. Valinex, 2021. 197 p.

BUDEVICI-PUIU, L., BUDEVICI-PUIU, A. Diplomația în sport. Chișinău: Valinex, 2022. 251 p. ISBN 978-9975-68-470-5

NASTAS N. Transversalitatea competențelor profesionale a studenților instituțiilor superioare de cultură fizică în cadrul disciplinei Limba modernă-engleză”. Monografie. Chișinău: Valinex, 2023. 210 p. ISBN 978-9975-69-491-0.

BUDEVICI-PUIU L., Manolachi, Vv., Manolachi, V. Metodologia selecției sportive la etapa inițială de specializare și performanță. Chișinău, 2023

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

BUDEVICI-PUIU L. Undermining Sports values by Arranging the Matches. In: Postmodern Openings, 2020, Volume 11, Issue 2 Supl. 1, p. 215-221. ISSN: 2068-0236, e-ISSN 2069-9387 <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/3108/2484>

BUDEVICI-PUIU L. Guidelines and best practices in managerial - legislative - sports training in the field of physical culture. În: În: Revista Românească pentru Educație Multidimensională, vol. 12, no 4, 2020. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.4/352>

BUDEVICI-PUIU L., MANOLACHI V., MANOLAVHI Vc. Revista Romanească pentru Educație Multidimensională, vol. 12, no 4, 2020. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.4/348>

BUDEVICI-PUIU, L., MANOLACHI, V. The Autonomy and Specificity of Sport in a National and European Context. In: Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 2022, volume 14, issue 3, p. 457-465. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.3/619> (IF=2,00)

BUDEVICI-PUIU, L., MANOLACHI, V. Analytical study on measures for the protection of minors during sports competitions. In: Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 2022 volume 13, No. 4, p. 450-458 <https://doi.org/10.18662/brain/13.4/398>. (IF=2,00)

LUNGU E., ONOI M., NASTAS N., CONSTANTINESCU O.V. Staged professional training of tourism specialists in the higher education system in the context of social and economic crises. In: Revista Românească pentru Educație Multidimensională, nr. 15(4), p. 207-218. <https://doi.org/10.18662/rrem/15.4/789> (IF=2,00)

BJELICA B., ZELENVIĆ M., ALEXE C. I., AKSOVIĆ N., SETIAWAN E., PRŽULJ R., PANTELIĆ S., BUBANJ S., KULUNDŽIĆ D., LUNGU E., CIOCAN V. C., ALEXE D. I. Effect of hyperbaric chamber on saturation and heart frequency. In: Balneo and PRM Research Journal. 2023;14(4):601 <http://bioclima.ro/Balneo601.pdf> (IF=1,5)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

DORGAN V., PRODAN D., NASTAS N. Food principles providing muscular activity energy in the sports training of students practicing powerlifting. In: International proceedings of human motricity /ICPEK 2020, Supplementary Issue of Discobolul, Bucuresti, Romania, p.63-69. DOI: 10.35189/iphm.icpek.2020.10

CALUGHER V., AMELICICHIN E. The evidence of the graduates professional insertion – a performance indicator of the educational process quality. In: Bulletin of the Transilvania University of Braşov. Series IX: Sciences of Human Kinetics, Vol. 14(63) No. 2, 2020, p.173-180. <https://doi.org/10.31926/but.shk.2020.13.62.2.22>

AMELICICHIN E., CALUGHER V. The necessity of using research in direct marketing of the higher education institution. In: Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series IX: Sciences of Human Kinetics, Vol. 14(63) No. 1, 2021, p. 197-202.

<https://doi.org/10.31926/but.shk.2021.14.63.1.25>

BUDEVICI-PUIU, L., BUDEVICI-PUIU, A. Versatility of the sports manager's activity reflected in the professional standards. În: ACROSS Journal, Health, Sports and Physical Education, Vol 5, no 4, 2022, ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/89/82>

NASTAS, N., LUNGU, E. Management Consultancy in Sports Activity. In: ACROSS, vol. 5, no 4, 2022: Health, Sports and Physical Education, p. 42-45. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/99/92>

TRBOI, V., NASTAS, N. Bio-psycho-motor aspects of Secondary School students. In: ACROSS, vol. 6, nr. 3, Physical Education and Sport, 2022, p. 48-53. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/144/136>

POPESCU, D.-L., POLEVAIA-SECĂREANU, A., LUNGU, E. Peculiarities of adults' physical recreation through Wushu Martial Arts. In: ACROSS, vol. 6, nr. 3, Physical Education and Sport, 2022, p. 21-26. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/140/132>

NASTAS, N., LUNGU, E. The Importance of Sports Management Consulting. In: Bulletin of the Transilvania University of Brasov, Series IX: Sciences of Human Kinetics, vol. 15(64), no 1, 2022, P. 115-122 ISSN 2344-2026 <https://doi.org/10.31926/but.shk.2022.15.64.1.13>

MILEACOVA, E., VAŞCENCO, M., LUNGU, E., DORGAN, V. Concept and efficiency of recreational and healthy swimming for children aged 3-4 years. In: Sport and

Society: Interdisciplinarity Journal of physical Education and Sports, Volume 22, Issue 1, 2022. 6 p. p-ISSN 1582-2168, e-ISSN 2344-3693 <https://doi.org/10.36836/2022/1/04>

HUȚULEAC L.I., CALUGHER V., **LUNGU E.** The importance of handball in the development of high school pupils. In: Bulletin of the Transilvania University of Brasov, Series IX: Sciences of Human Kinetics, vol. 16(65), no 2, 2023 <https://doi.org/10.31926/but.shk.2023.16.65.2.12>

ARSENE, I., NASTAS, N. Analysis of risks and implications of doping sports performance in the context of the 21st century. In: Analele Universității "Ștefan cel Mare" din Suceava. Seria Educație Fizică și Sport. Știința și arta mișcării, vol. XVI, issue 2, 2023 <https://doi.org/10.4316/SAM.2023.0215>

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, categoria B

LUNGU, E., CALUGHER, V., BRANIȘTE, G. Formarea profesională a viitorilor specialiști în domeniul turismului bazată pe calitățile de personalitate = Vocational training of future specialists in the field of tourism based on personality qualities. În: Știința culturii fizice, nr. 35/1, Chișinău, 2020, p. 35-44. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.35-1.07>

TRIBOI V., **NASTAS N.** Aspecte pedagogice și organizaționale ale luptei cu dopajul în sport = Pedagogical and organizational aspects in the fight against doping in sport. În: Știința culturii fizice, nr. 35/1, Chișinău, 2020, p. 21-34. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.35-1.11>

BUDEVICI-PUIU L. Dezvoltarea sporturilor olimpice în contextul comercializării și profesionalizării acestora = The Olympic sports development in the context of marketing and their professionalization. În: Știința culturii fizice, nr. 37/1, 2021, p. 7-16. ISSN 1857-4114, e-ISSN 2537-6438 <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2021.37-1.01>

BUDEVICI-PUIU, L., **CICALA, A.** Prevenirea și investigarea corupției în sport prin intermediul măsurilor speciale de investigații = Prevention and investigation of corruption in sport through special investigative measures. In: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAIRM: științe juridice. 2022, nr. 15, pp. 140-151. ISSN 1857-0976. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6826911>

CICALA, A. Realizarea măsurii speciale de investigații "Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite" în scopul investigării infracțiunilor de corupție în sport, potrivit legislației Republicii Moldova. În: Revista Universul Juridic, nr. 3, 2022, p. 149-158.

CICALA, A. Particularitățile măsurii speciale de investigație "Supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice de înregistrare audio sau video". În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAIRM: științe juridice, nr. 17, 2023, p. 151-162. DOI 10.5281/zenodo.8320741

CEPRAGA L., **NASTAS A.**, **COJOCARU V.** Puncte de vedere referitoare la cercetarea și scrierea juridică. În: Revista Universul Juridic, nr. 4, 2023, p. 77-88.

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

POPESCU, D.-L., **LUNGU, E.**, **NASTAS, N.** Types, characteristics and current trends of the recreation phenomenon by means of Wushu Martial Arts. In: Информационные и инновационные технологии в науке и образовании: материалы V Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. Таганрог, 28–29 октября 2020 г.

Ростов-на-Дону: Издательско-полиграфический комплекс РГЭУ (РИНХ), 2021, p. 659-662. ISBN 978-5-7972-2862-2 [In: Information and innovative technologies in science and education: materials of the V All-Russian Scientific and Practical Conference with international participation. Taganrog, October 28–29, 2020 Rostov-on-Don: Publishing and Printing Complex of the RSEU (RINH), 2021, p. 659-662. ISBN 978-5-7972-2862-2]

LUNGU, E. Doping Control in the Republic of Moldova: Specific Features. In A. Sandu (vol. ed.), Lumen Proceedings: Vol. 17 World Lumen Congress 2021 (pp. 372-378). Iasi, Romania: LUMEN Publishing House. <https://doi.org/10.18662/wlc2021/36>

NASTAS, N., LUNGU, E., IONESCU, M.L. Child abuse in sports. In: International Scientific conference „Actualities and perspectives of physical education and sport sciences” 4th Edition. Aprilie, 05, 2023. Romania Bucharest, pp.245-251. ISSN 2734-8512/ISSN-L 2734-8512

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

BUDEVICI-PIUIU L. Principiul autonomiei în organizarea sportivă. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congres științific internațional, Ediția a V-a, Chișinău: USEFS, 2020, p. 89-96. ISBN 978-9975-131-98-8

NASTAS N. The role of modern language in the development of performances in the field of physical culture. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congres științific internațional, Ediția a V-a, Chișinău: USEFS, 2020, p. 621-628. ISBN 978-9975-131-98-8

BUDEVICI-PIUIU A., LUNGU E. Fapte de corupție în sport. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congres științific internațional, Ediția a V-a, Chișinău: USEFS, 2020, p. 80-88. ISBN 978-9975-131-98-8

LUNGU E., RÎȘNEAC B. Importanța stagiilor de practică în formarea competențelor profesionale ale viitorilor specialiști în domeniul turismului. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congres științific internațional, Ediția a V-a, Chișinău: USEFS, 2020, p. 310-315. ISBN 978-9975-131-98-8

BUDEVICI-PIUIU L. Principiul autonomiei în organizarea sportive. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 89-96. ISBN 978-9975-131-98-8

BUDEVICI-PIUIU A., LUNGU E. Fapte de corupție în sport. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 80-88. ISBN 978-9975-131-98-8

DERVICI A., BUDEVICI-PIUIU A. Istoria utilizării tehnologiilor informaționale și a comunicațiilor în sport. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 204-211. ISBN 978-9975-131-98-8

LUNGU E., RÎȘNEAC B. Importanța stagiilor de practică în formarea competențelor profesionale ale viitorilor specialiști în domeniul turismului. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 310-316. ISBN 978-9975-131-98-8

STRATULAT S., BUDEVICI-PIUIU A., DORGAN V. Istoria dezvoltării fitnessului ca formă de activitate motrice a populației. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 402-410. ISBN 978-9975-131-98-8

URSU I.A., TRIBOI V. Rolul educației fizice pentru recuperarea și integrarea copiilor cu cerințe de educație specială în învățământul de masă. În: Sport. Olimpism. Sănătate:

Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 444-452. ISBN 978-9975-131-98-8

NASTAS N. The role of modern language in the development of performances in the field of physical culture. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 621-628. ISBN 978-9975-131-98-8

NASTAS N., FILIPOV V. Utilizarea metodologiei de formare și evaluarea educației fizice atitudinale în scopul perfecțiunii fizice și sporirea gradului capacității de muncă fizică și intelectuală. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Materialele Congresului Științific Internațional. Chișinău: USEFS, 2021, p. 102-108. ISBN 978-9975-131-99-5

BUDEVICI-PIIU L., BERZOI R. Dimensiunea normativă a violenței manifestată în competițiile sportive. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.17-26. ISBN 978-9975-68-460-6

COJOCARU V., NASTAS A. Protecția copiilor în sport. Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.71-76. ISBN 978-9975-68-460-6

NASTAS N., FILIPOV V., LUNGU E. Managing sport for educational development. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.542-548. ISBN 978-9975-68-460-6

NASTAS N., LUNGU E. Intercultural professional competence in teaching foreign languages to students from higher education institutions. In: Știința și educație: Noi abordări și perspective: Materialele conferinței științifice internaționale. Seria XXV, Vol. II Științe ale educației. 24-25 martie 2023. Chisinau, 2023, pp.97-101. ISBN 978-9975-46-773-5

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

BUDEVICI-PIIU L. Violența sexuală și maltratarea minorilor în context sportiv. In: Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport: Conferință științifică cu participare internațională. Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020. ISBN 978-9975-131-90-2

NASTAS N., LUNGU E. Combaterea fenomenului de corupție în sportul internațional. In: Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport: Conferință științifică cu participare internațională. Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020, p. 114-118. ISBN 978-9975-131-90-2

BUDEVICI-PIIU A., DINA N.-A. Prevenirea activităților deviate juvenile prin mijloace de educație fizică. In: Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport: Conferință științifică cu participare internațională. Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020. ISBN 978-9975-131-90-2

AMELICICHIN E., TRIBOI V. Prevenirea și combaterea violenței și intoleranței în sport. In: Autonomia, integritatea, combaterea dopajului și a corupției în sport: Conferință științifică cu participare internațională. Chisinau, USEFS, 5 noiembrie, 2020. ISBN 978-9975-131-90-2

ONOI, M., GOLOVEI, A., LUNGU, E. Pregătirea studenților în cadrul lecțiilor de educație fizică utilizând elementele din orientarea sportivă. In: Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin Cercetare și Inovare”. USM, 09-10.11.2023.

POLȚCHI V., NASTAS N. Stress a factor in psycho-somatic diseases. În : “Probleme actuale ale teoriei și practicii culturii fizice”. Conferința Științifică a tinerilor cercetători cu

participare internațională. Ediția I. 13 APRILIE. USEFS.2023 38. BUZATU CARINA, ARSENE IGOR, COJOC F.M., **NASTAS N.** Studiul statistic al trumelor în diferite probe de sport. In : "Probleme actuale ale teoriei și practicii culturii fizice ". Conferința Științifică a tinerilor cercetători cu participare internațională. Ediția I. 13 APRILIE. USEFS.2023

NASTAS N., LUNGU E. „Intercultural professional competence in teaching foreign languages to students from higher education institutions’. In: Știința și educație : Noi abordări și perspective. Materialele conferinței științifice internaționale. 24-25 martie 2023. Seria XXV, VOL.II ȘTIINTE ALE EDUCAȚIEI. Chisinau , 2023.pp.97-101. ISBN 9789975-46-773-5.

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

BUDEVICI-PIIU A., ARMANOV S. Managerii în domeniul culturii fizice și sportului din Moldova în condițiile moderne de piață. Materialele Conferinței științifico-practice, Ediția a 5-a. „Personalitate și sport: teorie, metodologie, practică", 5 octombrie 2020, Chișinău: S. n., 2020 (Tipogr. "Print-Caro"), pp. 87-95. ISBN 978-9975-3076-9-7.

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

BUDEVICI-PIIU L. Epistemological landmarks of the specialists managerial-legislative training in the field of physical culture. In: International Scientific Conference 4th LUMEN EDU. Working paper volume. Târgoviște, România, 2020, p. 11-12.

BUDEVICI-PIIU L. Undermining Sports values by Arranging the Matches. In: 14th Lumen International Scientific Conference (Online). Rethinking social activity. Iasi, 22-23 May, 2020, p.33-34.

BUDEVICI-PIIU A. History of Corruption in Sport. In: 14th Lumen International Scientific Conference (Online). Rethinking social activity. Iasi, 22-23 May, 2020, p.32.

TRIBOI V., NASTAS N. Pedagogical and Organizational Aspects in the Fight against Doping in Sport. In: 14th Lumen International Scientific Conference (Online). Rethinking social activity. Iasi, 22-23 May, 2020, p. 176-177.

TRIBOI V., NASTAS N. The Fight Against Corruption In Sport: International And National Experience. In: International Scientific Conference 4th LUMEN EDU. Working paper volume. Târgoviște, România, 2020, p. 76-77.

LUNGU E. Doping Control in The Republic of Moldova: Specific Features. In: International Scientific Conference 4th LUMEN EDU. Working paper volume. Târgoviște, România, 2020, p. 44-45.

AMELICICHIN E., CALUGHER, V. The necessity of using research in the direct marketing of the higher education institution. In: Youth in the perspective of the olympic movement: International Scientific Conference. Brasov, 2020, p. 52.

AMELICICHIN E., CALUGHER, V. The evidence of the graduates professional insertion – a performance indicator of the educational process quality. In: Youth in the perspective of the olympic movement: International Scientific Conference. Brasov, 2020, p. 52.

AMELICICHIN E., DUDNIC E. Some Aspects of Anti-Doping Control. In: International Scientific Conference 4th LUMEN EDU. Working paper volume. Târgoviște, România, 2020, p. 5-6.

LUNGU E. Sports Corruption in our Society: an Analysis of People`s Cognition. In: 8th Central&Eastern European LUMEN NASHS New Approaches in Social and Humanistic Sciences. Working paper. Bucharest&Targoviste, November 26, 2021, p. 229-230.

LUNGU E., NASTAS N., ONOI M. Training of the students professional skills in the framework of instructional and tourism practice. In: "Perspectives in physical education and sport": International scientific conference, 23th edition, Constanta 12-13 may 2023, p. 32.

LUNGU E., ONOI M., NASTAS N. Staged Professional Training of Tourism Specialists in the Higher Education System in the Context of Social and Economic Crises. In: "Sports, Education, Culture – interdisciplinary approaches in scientific research" FIEPS SEC – IASR 2023: The VIIth Edition of the International Conference. Book of Abstracts. Galati, Romania, 24-28 may 2023, p. 114-115.

DORGAN V., POPA G., LUNGU E. Physical Efforts of Maximum Intensity and their Influence on the Judoka Body. In: "Sports, Education, Culture – interdisciplinary approaches in scientific research" FIEPS SEC – IASR 2023: The VIIth Edition of the International Conference. Book of Abstracts. Galati, Romania, 24-28 may 2023, p. 60.

BUDEVICI – PUIU L. Advantages of arbitration in solving sports disputes. In: International Scientific Conference: 19 th Lumen International Scientific Conference: Rethinking Social Action. Core Values in Practice., Iasi, September, 21-23 September 2023, online

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

BUDEVICI-PUIU A., GROSUL V. Managerial bases regarding the combating of doping in performance sports. In: SPORT, OLIMPYSM, HEALTH (SOH 2023): The International Scientific Congress, 28-30 September 2023, Chisinau, Republic of Moldova.

BUDEVICI-PUIU L., BERZOI R. Specificity of arbitration in sports law. In: SPORT, OLIMPYSM, HEALTH (SOH 2023): The International Scientific Congress, 28-30 September 2023, Chisinau, Republic of Moldova.

NASTAS N., LUNGU E., PUTIN N. New impact in sports corruption. In: SPORT, OLIMPYSM, HEALTH (SOH 2023): The International Scientific Congress, 28-30 September 2023, Chisinau, Republic of Moldova.

NASTAS N., FILIPOV V., ARSENE I., LUNGU E. The methodology efficiency of intensifying the instructional-educational process in the physical education lessons with the help of functional music in doing homework. In: SPORT, OLIMPYSM, HEALTH (SOH 2023): The International Scientific Congress, 28-30 September 2023, Chisinau, Republic of Moldova.

NASTAS N., ONOI M., LUNGU E. The role of foreign languages in the professional training of sports tourism specialists. In: SPORT, OLIMPYSM, HEALTH (SOH 2023): The International Scientific Congress, 28-30 September 2023, Chisinau, Republic of Moldova.

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.2. manuale pentru învățământul universitar

MANOLACHI V., BUDEVICI-PUIU A. Pedagogia sportivă. Manual. Chișinău: S.n., 2023 (Valinex). 311 p. ISBN 978-9975-496-5

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

BUDEVICI-PUIU L. Managementul proiectelor. Curs universitar. Chișinău: Ed. Valinex, 2020, 127 p. ISBN 978-9975-68-398-2

BUDEVICI-PUIU L. Ghid metodologic de drept sportiv. Chișinău: Ed. Valinex, 2020, 320 p. ISBN 978-9975-68-413-2

BUDEVICI-PIUIU A., BRANIȘTE G., POPA G. Management aplicat în știința sportului și educației fizice. Chișinău : USEFS, 2020 (Tipogr. "Valinex"). 163 p. ISBN 978-9975-68-401-9

BUDEVICI-PIUIU A., LUNGU E., BURLACU A.-G., ONOI M. Istoria turismului. (curs liceal de orientare profesională „proiect”). Chișinău: USEFS, 2020 (Tipogr. "Valinex"). 216 p. ISBN 978-9975-68-399-9.

BUDEVICI-PIUIU L., TRIBOI V., BUDEVICI-PIUIU A. Buna guvernanta în sport. Chișinău: Ed. Valinex, 2020. 231 p. ISBN 978-9975-68-419-4

BUDEVICI-PIUIU L. Eradicarea corupției și a dopajului în sport. Crestomație. Chișinău: Ed. Valinex, 2020. ISBN 978-9975-68-422-4

MANOLACHI V., BUDEVICI-PIUIU L. Fundamente teoretice ale statului și dreptului. Note de curs. Chișinău: USEFS, 2021. 214 p. ISBN 978-9975-131-93-3

BUDEVICI-PIUIU A., BULAI V., STRATULAT S. Managementul organizațiilor de educație fizică și sport. Chișinău: S.n., 2021 (Tipogr. "Valinex"). 244 p. ISBN 978-9975-68-423-1

BUDEVICI-PIUIU A., MANOLACHI V. Istoria managementului sportiv în Republica Moldova. Curs universitar. Chișinău: S.n., 2021 (Valinex SRL). 272 p. ISBN 978-9975-68-436-1

BUDEVICI-PIUIU, L., POPA, G. Antreprenariat în sport. Curs universitar. Chișinău: Ed. Valinex, 2021, 205 p. ISBN 978-9975-68-435-4.

BUDEVICI-PIUIU L., BUDEVICI-PIUIU A., NASTAS N., LUNGU E. Dicționar bilingv de management și drept sportiv. Chișinău: Ed. Valinex, 2021, 92 p. ISBN 978-9975-68-445-3.

GLAVAN, B., CICALA, A. Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2022. 92 p. ISBN 978-9975-135-55-9

BUDEVICI-PIUIU L. Psihologie managerială și de leadership. Curs universitar. Chișinău, Valinex, 2022. ISBN 978-9975-68-468-2

Volumul total al finanțării proiectului 2020-2023**Cifrul proiectului: 20.80009.0807.40**

Anul	Finanțarea planificată (mii lei)	Finanțarea Executată (mii lei)	Cofinanțare (mii lei)
2020	2020	358,3	
2021	2021	358,3	
2022	2022	358,3	
2023	2023	426,0	
Total	1500,9	1500,9	

Conducătorul de proiect **Budevici-Puiu Liliana** _____

Data: 15.01.2024

LȘ

Componenta echipei pe parcursul anilor 2020-2023

Lista executorilor, potențialul științific, inclusiv indicarea modificărilor echipei de cercetare pe durata Programului de stat (*funcția în cadrul proiectului, titlul științific, semnătura executorilor la data de 31 decembrie 2023*)

Cifrul proiectului 20.80009.0807.40

Echipea proiectului conform contractului de finanțare 2020-2023						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
	Budevici-Puiu Liliana	1969	dr.	0,5	02.01.2020	
	Budevici-Puiu Anatolie	1958	dr.	0,5	02.01.2020	
	Amelicichin Ecaterina	1978	dr.	0,5	02.01.2020	01.10.2021
	Triboi Vasile	1953	dr.	0,5	02.01.2020	01.10.2021
	Lungu Ecaterina	1981	-	0,5	02.01.2020	
	Nastas Natalia	1983	-	0,5	02.01.2020	
	Ignat Inna	1987	-	0,5	02.01.2020	
	Cicala Alexandru	1987	dr.	0,5	01.10.2021	
	Cojocaru Vladlen	1983	dr.	0,5	01.10.2021	

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform proiectului
--

Conducătorul de proiect **Budevici-Puiu Liliana** _____

Data: 15.01.2024

LȘ

Formular privind raportarea indicatorilor în cadrul proiectului din Programul de Stat
"Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției"
pentru perioada 2020 – 2023, cifrul 20.80009.0807.40

Indicator 1	Rezultat				Indicator 2	Rezultat				Indicator 3	Rezultat			
	2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023
Nr. de cereri de brevete înregistrate în cadrul proiectului de cercetare finanțat	-	-	-	1	Nr. de brevete obținute în cadrul proiectului de cercetare finanțat	-	-	-	-	Procentul lucrărilor științifice aplicate în practică, din totalul lucrărilor publicate în cadrul proiectului de cercetare finanțat	80%	90%	90%	100%
Total	-	-	-	1		-	-	-	-		80%	90%	90%	100%

Conducător de proiect **Budevici-Puiu Liliana** _____

Data 15.01.2024

LS